

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Teologian pääsykoe 24.5.2019 klo 9-13

MALLIVASTAUKSET

1. Saat aineistokoetta varten kaksi artikkelia, joista toinen on suomenkielinen ja toinen englanninkielinen.
2. Tutustu ensin artikkeleihin ja sen jälkeen suorita annetut tehtävät.
3. Artikkeleihin voit tehdä alleviivauksia ja merkintöjä. Voit ottaa käyttöön myös ns. ”suttupaperin”, johon voit tehdä itseäsi varten muistiinpanoja.
4. Artikkelit ovat käytössäsi koko pääsykokeen ajan.
5. Artikkeleiden pohjalta on kolme tehtäväosiota. Ensimmäinen tehtävä perustuu suomenkieliseen artikkeliin, toinen englanninkieliseen ja kolmannessa tarvitset molempien artikkeleiden tietoja.
6. Ensimmäinen ja toinen tehtäväosio tehdään tyhjälle konseptipaperille. Kolmatta tehtäväosiota varten sinulla on käytössä moniste.
7. Jokaisesta kolmesta tehtäväosiesta voit saada 20 pistettä. Jotta läpäiset pääsykokeen, tulee sinun saada jokaisesta tehtäväosiesta vähintään neljä pistettä.
8. Pääsykoe kestää klo 13 asti, mutta halutessasi voit poistua kokeesta aikaisemminkin. Kuitenkin vasta sitten, kun valvojat ilmoittavat poistumisen olevan sallittua.

TEHTÄVÄOSIOT

1. Osio

Esseetehtävä, max. 20 pistettä.

Aineisto: Risto Saarinen (2014): *Ihmisen etsintä ja kirkon vastaukset*. – Kristillisuus elämäntapana. Toim. Joonas Salminen. 52–73.

Kirjoita essee Risto Saarisen artikkelin pohjalta seuraavasta aiheesta: *Jumalan olemassaolo teologisena ja älyllisenä kysymyksenä*. Käsittele esseessä monipuolisesti artikkelista nousevia teemoja. Esseen maksimipituus kolme sivua.

KESKEISIÄ ASIOITA ARTIKKELISSA PYYDETYSTÄ AIHEESTA:

- Gustav Aulénin mukaan aikamme ihmistä ei vaivaa syynalaisuus. Ihminen ei etsi armollista Jumalaa, vaan hän kyselee: onko Jumala todella olemassa? (1 p.)
- Monet teologit ovat vastustaneet Aulénin näkemystä. (1 p.)
- Karl Barthin mukaan käsitys siitä, että nykyihminen ei etsi armollista Jumalaa, on ”meidän aikamme pinnallisista fraaseista eräs kaikkein pinnallisimpia”. (1 p.)
- Eberhard Jüngel pitää Aulénin tapaista kantaa aivan erityisen typeränä. (1 p.)
- Olli-Pekka Vainion mukaan Aulénin käsitys ei ole erillinen Lutherin perinteisestä käsityksestä. (1 p.)
- Kysymys Jumalan olemassaolosta on noussut esille myös ruotsalaisessa kirjallisuudessa, esim. Sven Westerberg. (1 p.)
- Kysymys ei tässä uudessa keskustelussa ole vain Jumalan poissaolosta, vaan Jumalan kauhistuttavasta poissaolosta. (1 p.)
- Haastava kysymys: Jos Jumalaa ei ole olemassa, miksi syyttömät kärsivät ja kenelle tästä voi valittaa? (1 p.)
- Nykyään kysymys Jumalan olemassaolosta on tullut uudelleen ajankohtaiseksi uuden ateismin nousun myötä. (1 p.)
- Esim. Richard Dawkins ja Daniel Dennett väittävät, että usko Jumalaan on luonnontieteellisesti lähes mahdottomuus ja moraalisesti erittäin haitallista, koska uskonto johtaa ihmiskunnan ahdasmielisyyteen ja väkivaltaisuuteen. (1 p.)
- Kysymys Jumalan olemassaolosta ja sen myötä uskonnollisen elämänmuodon asianmukaisuudesta on tulossa uudella tavalla ajankohtaiseksi uusateismin uskontokritiikin jälkeen. (1 p.)
- Monille tavallisille ihmisille olisi tarpeellista perustella, miksi usko Jumalaan ja uskonnollinen elämänmuoto on nyky maailmassa varteenotettava vaihtoehto. (1 p.)
- Tällöin kyseessä ei ole jumalauskon todistaminen, vaan plausibiliteetista eli järkevästä mahdollisesta olemassaolosta. (1 p.)
- Edellä mainituista teemoista ovat kirjoittaneet monet brittiläiset teologit, esim. Alister McGrath, Richard Swinburne, Thomas Torrance ja C.S. Lewis. (1 p.)

- Saksalaisella kielialueella edelleen erinomainen teos on Hans Küngin: *Existiert Gott?* (1 p.)
- Suomessa ei Jumalan olemassaolon perustelemiseen ole juurikaan teologista traditiota, ehkä Juha Pihkalan ja Esko Valtojan keskustelukirja voidaan lukea tähän yhteyteen. (1 p.)

Lisäksi kirjoituksen esitystavasta ja mahdollisesti muista hyvistä artikkelin pohjalta tehdyistä havainnoista saa maksimissaan neljä pistettä.

2. Osio

Käsitteenmäärittely- ja selitystehtävät, max. 20 pistettä.

Aineisto: Pekka Metso & Laura Kallatsa (2018): *Contemporary and Traditional Voices: Reactions to Same-Sex Marriage Legislation in the Evangelical Lutheran Church of Finland and the Orthodox Church of Finland*. Exchange 47, 230-257.

1. Esittele yhtymäkohtia Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon piirissä käydyssä keskustelussa samaa sukupuolta olevien parisuhteesta. (s. 256) (4 p.)

MALLIVASTAUS:

Molempien kirkkojen opetus avioliitosta perustuu ajatukseen miehen ja naisen välisestä liitosta (1 p.). Molemmat kirkot pyrkivät varjelemaan perinteistä avioliittokäsitystä (1 p.) Huolimatta siitä, että virallisissa kannanotoissa ei hyväksytä samaa sukupuolta olevien avioliittoa, kirkkojen eleyssä todellisuudessa esiintyy pyrkimyksiä seksuaalisen moninaisuuden hyväksymiseen – kuten rukoileminen samaa sukupuolta olevien parien puolesta luterilaisessa kirkossa ja kodin siunaaminen ortodoksisessa kirkossa (1 p.). Molemmissa kirkoissa esiintyy kasvavissa määrin vaatimuksia seksuaalivähemmistöjen aseman edistämiseksi ja oikeuksien tunnustamiseksi (1 p.).

2. Mitä Suomen ortodoksisen kirkon 1990-luvun virallisissa lausunnoissa on sanottu avioliitosta ja perheestä? (239) (2 p.)

MALLIVASTAUS:

Perinteisesti ymmärretty avioliitto on yhteiskunnan perusyksikkö (½ p). Avioliittoa ei voi verrata muihin yhteiselämän muotoihin (½ p.). Perinteisen avioliiton asemaa ei saisi vaarantaa samalla kun ei-perinteisten parisuhteiden oikeudellista ja taloudellista asemaa vahvistetaan (1 p.).

3. Mitkä tekijät ovat vaikuttaneet avioliiton yhteiskunnallisen aseman muuttumiseen Suomessa 1960-luvulta alkaen? (s. 234-235) (3 p.)

MALLIVASTAUS:

Avioliittoa, perhettä ja parisuhdetta koskevat käsitykset ovat muuttuneet siten, että perheasetelma ei enää määritä ihmisten asemaa ja roolia. Syinä tähän ovat perinteisen

kristillisen perhe- ja seksuaalietiikan merkityksen väheneminen (1 p.) sekä sekularisaation vaikutus käsityksiin yhteisöllisestä ja yksityiselämästä (1 p.). Jumala- ja uskokeskeinen ajattelutapa on väistynyt ihmis- ja tietokeskeisen ajattelutavan tieltä (1 p.).

4. Millä tavoin Yhteys-liikkeen toiminta ja vaikutus ovat näkyneet Suomen ortodoksisessa kirkossa? (4 p.)

MALLIVASTAUS:

Vuonna 2006 joukko ortodoksisia pappeja ja maallikoita allekirjoitti sukupuolivähemmistöjen asemaa tukevan Yhteys-liikkeen vetoamuksen. Vuonna 2007 kolme Kosmas Aitolialaisen veljestöön kuuluvaa teologia vaati nimien poistamista (1 p.). Samana vuonna patriarkka Bartolomeos ilmoitti olevansa tietoinen toimista 'homoseksuaalisuuden laillistamiseksi' Suomen kirkossa ja vaati toimenpiteitä (1 p.). Patriarkalle lähetetyssä vastauksessa kerrottiin, vetoamus on luonteeltaan sosiologinen ja että allekirjoittajia on pyydetty vetämään nimensä pois (1 p.). Vuonna 2008 annettiin päätös Yhteys-liikkeen allekirjoittajia kohtaan osoitetussa valituksessa. Synodi ei antanut rangaistuksia vaan esitti olevansa tyytyväinen siihen, että allekirjoittajat eivät ole esittäneet vaatimuksia ortodoksisen avioliittokäsityksen muuttamisesta (1 p.).

5. Esittele arkkipiispa Kari Mäkisen kantaa samaa sukupuolta olevien avioliittoon. (3 p.)

MALLIVASTAUS:

Arkkipiispa Kari Mäkinen on yksi avoimesti samaa sukupuolta olevien avioliittoa kannattavista nykyisistä evankelis-luterilaisen kirkon piispoista (½ p.). Hän kuitenkin kehottaa pappeja noudattamaan voimassaolevaa kirkkolakia eli olemaan vihkimättä samaa sukupuolta olevia pareja (1 p.). Avioliittolain muuttumisen myötä kirkon on hänen mielestään arvioitava avioliittokäsitystään. Hän näkee kolme vaihtoehtoa: 1) kirkko pitäytyy nykyisessä käsityksessä ja etäännyy yhteiskunnasta (½ p.), 2) kirkko luopuu vihkiöikeudesta, mutta joutuu silti etsimään ratkaisun avioliittokysymykseen (½ p.), 3) kirkko muuttaa avioliittokäsitystään ja alkaa vihkiä samaa sukupuolta olevia pareja (½ p.).

6. Mitä artikkelissa sanotaan *Rakkauden lahja* -teoksesta? (241-242) (4 p.)

MALLIVASTAUS:

Teos on kahdeksan luterilaisten piispojen laatima puheenvuoro, jossa muistutetaan, että homoseksuaalisuudesta puhuminen kohdistuu todellisiin ihmisiin eikä ole abstraktia, teoreettista keskustelua (½ p.). Piispat eivät pitäneet mahdollisena samaa sukupuolta olevien parien vihkimistä avioliittoon (½ p.). Teoksessa nostetaan esille kolme asiaa: antaako kasvanut ymmärrys seksuaalisuudesta perusteen uudentalaiselle raamatuntulkinnalle? (1 p.); luomisessa Jumalan antoi miehelle ja naiselle käskyn lisääntyä. Vaikka lapsi tarvitseekin isää ja äitiä, hyvää elämää voidaan viettää monenlaisissa perheissä (1 p.); kirkon yhteys edellyttää homoseksuaalisuutta koskevien erilaisten näkemysten rinnakkaiseloja (1 p.).

3. Osio

Monivalintatehtävä, max. 20 pist.

Aineisto: ensimmäisessä ja toisessa osiossa esillä olleet Saarisen ja Metson & Kallatsan artikkelit.

Merkitse seuraavien väitteiden kohdalle x-merkillä, ovatko väitteet oikein vai väärin. Jokaisesta oikeasta vastauksesta saat kaksi pistettä ja väärästä 0 pistettä.

VÄITE	oikein	väärin
Ortodoksinen kirkko on Suomen toiseksi suurin kirkkokunta.	x	
Nykyisin hieman yli puolet suomalaisista suhtautuu kielteisesti samaa sukupuolta olevien avioliittoon.		x
1990-luvun rakkauden teologian suuria nimiä olivat roomalaiskatoliset Henri de Lubac ja Karl Rahner.	x	
Paavi Pius XII yhtyy käsitykseen, jonka mukaan ihminen on luonnostaan <i>homo religiosus</i> .		x
Evankelis-luterilaisen kirkon käsitys avioliitosta on aina pysynyt lähes muuttumattomana.		x
Håkan Nesserin erään kirjan päähenkilö etsii Raamatusta inspiraatiota rikoksien selvittämiseen.	x	
Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa naispuoliset papit suhtautuvat myönteisemmin samaa sukupuolta olevien avioliittoon kuin miespuoliset papit.	x	
Metropoliitta Ambrosiuksen mukaan samaa sukupuolta olevan parin kodin siunaaminen on mahdollista.	x	
Gustav Aulénin mukaan aikamme ihmisen peruskysymys on edelleen seuraava: kuinka löydän armollisen Jumalan?		x
Eberhard Jüngel on kirjoittanut teoksen <i>Existiert Gott?</i>		x